

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันโลกเราได้เข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่ในแต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549:1) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ให้ปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศใดก็ตามที่มีการปฏิรูปพื้นฐานการศึกษาอย่างมีระบบที่ดี ประเทศนั้นก็จะมีพลเมืองที่ดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงและสภาพเศรษฐกิจของประเทศนั้น การจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากในยุคปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ในมาตราที่ 22 ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ และต้องถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และในมาตรา 24 กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด มีนิสัยรักการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีพ ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ จะให้ความสำคัญของผู้เรียนมากที่สุด โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาการเรียนรู้ได้ กระบวนการเรียนการสอนจึงจำต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จากแนวทางพระราชบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำกระบวนการคิดไปพัฒนาศักยภาพในด้านอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันประเทศไทย ถึงแม้จะมีการปฏิรูประบบ การศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล แต่ผลที่ได้มาจากการการปฏิรูปยังไม่ส่งผลอย่างชัดเจน เท่าที่ควร ทั้งทางด้าน นโยบายและแนวทางปฏิบัติจริง ซึ่งระบบการศึกษาไทยยังคงสอนให้จำ มากกว่าให้นักเรียนคิด หรือสร้างสรรค์ให้เกิดแนวคิดใหม่ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติ (ภูมิรัตน์ โภกิกถนินชฐ, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ กมลพรรณ ชีวพันธุ์ศรี ที่ว่า "ในโลก ปัจจุบันต้องมีการแข่งขันทางด้านสมองซีกขวา ไหวพริบ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การมอง ภาพรวม การแก้ปัญหาเป็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากเด็กได้ทำกิจกรรม เรียนศิลปะ ดนตรี กีฬา แต่ ระบบการศึกษาของประเทศไทยเราก็มุ่งเน้นแต่พัฒนาสมองซีกซ้าย (ความรู้) ซึ่งวัดได้จากการ สอบที่วัดเฉพาะความจำเป็นหลัก ซึ่งถ้าทุกอย่างยังคงเป็นเช่นนี้เราคงมีโอกาสไปแข่งขันกับสังคม ภายนอกได้" เหตุผลดังกล่าวการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงมีความจำเป็นอย่าง ยิ่ง เพื่อให้ได้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่รู้จักการคิด วิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักฟังตนเอง และสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543:1)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) วิชาศิลปศึกษา จัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญในกระบวนการศึกษา เพราะเป็น รายวิชาที่ช่วยส่งเสริม และสร้างรากฐานที่ดีให้กับเด็กทั้งพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ เจตคติ และ บุคลิกภาพ โดยวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา คือเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัย และประสบการณ์ให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เพิ่มพูนพุทธิปัญญาและเจตคติให้เจริญงอกงามไปพร้อมๆกัน (สุลักษณ์ ศรีบุรี, 2534) สอดคล้องกับ ความคิดของ Lowenfeld (1978) ที่อธิบายว่า ศิลปะนั้นมีความสำคัญในการช่วย ส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งยัง ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และสุนทรีย์ภาพ วิชาศิลปศึกษา เป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ให้อิสระทาง ความคิดแก่เด็ก กิจกรรมศิลปะยังเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กมากที่สุดอย่าง หนึ่งในการพัฒนาความคิด จินตนาการ การแสดงออก รวมถึงการพัฒนาทางด้านร่างกาย กิจกรรมศิลปะยังเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาการสมองซีกขวา ในขณะที่การพัฒนาสมองซีกซ้ายก็ ยังคงมีอยู่บ้าง (พีระพงษ์ ภูพิศาล, 2545) วิชาศิลปศึกษาจึงเป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างให้เด็กมี พฤติกรรมอันดีงามทางด้านศิลปะ นอกจากนี้ศิลปศึกษายังเป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการใน ด้านต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ได้เด็กได้ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ฝึกการแก้ ปัญหา และสัมผัสกับ

สภาพความเป็นจริงเพื่อที่จะได้มีประสบการณ์ในด้านสุนทรียภาพและการสร้างสรรค์ รวมทั้งเทคนิคการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม สติปัญญา ความคิด และความคล่องแคล่วในการใช้ส่วนต่างๆของร่างกายให้สัมพันธ์กับความคิดและการแสดงออก (ภูมิรัตน์ โภกิกถนินชฐ, 2546) นักปรัชญาพัฒนา จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ให้การยอมรับว่าวิชาศิลปะเป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างสติปัญญา เขาเชื่อว่าศิลปะมีขั้นตอนของการทำงานหลายกระบวนการ หลายกลวิธี เพราะผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานได้จะต้องได้รับการฝึกฝนจนชำนาญและมีความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นอิสระ (เกสร ธิตะจารี, 2543) ดังนั้นจึงขอสรุปว่า วิชาศิลปะศึกษา เป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมกระบวนการคิด พัฒนาทักษะทางอารมณ์ ตลอดจน ร่างกาย และสังคม

จากการศึกษาพัฒนาการแสดงออกทางศิลปะของเด็กพบว่า พัฒนาการทางด้านศิลปะเด็กของจะมีอย่างต่อเนื่องตามวุฒิภาวะ และวัยของเด็ก เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 10-11 ปี พัฒนาการเด็กในช่วงนี้เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ และร่างกายเข้าสู่วัยรุ่น มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความสามารถในการคิดและใช้เหตุผล เด็กวัยนี้มีความคิดลึกซึ้งถึงข้อปลีกย่อยต่างๆ และพร้อมที่จะปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็ว (Torrance;สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539)พัฒนาการของเด็กในช่วงนี้ตามทฤษฎีของ Lowenfeld และ Brittain (1987) พบว่าอยู่ในช่วงพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 4 คือขั้นการเขียนภาพอย่างของจริง (Age of drawing realism) เป็นขั้นที่เด็กจะเริ่มวาดภาพในลักษณะที่เหมือนจริง และมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น มีความสนใจในการทำงานเป็นกลุ่ม สนใจสิ่งแวดล้อม วาดภาพจากประสบการณ์ที่ตนได้รับ ลักษณะของการวาดภาพคนยังวาดในลักษณะแข็งทื่อ ไม่กล้าแสดง ออกอย่างเจียมขนาดด้วยความมั่นใจเหมือนขั้นพัฒนาการก่อนหน้านี้ Tovar (1981) ค้นพบว่า การวาดภาพอย่างมั่นใจของเด็กในช่วงวัยนี้จะเริ่มลดลง เนื่องจากเด็กเริ่มระวังในเรื่องรายละเอียดขณะวาดภาพมากขึ้น รู้จักการเปรียบเทียบระหว่างภาพตนเองกับคนอื่น จึงทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นสาเหตุหนึ่งที่เด็กบางกลุ่มไม่มีความสนใจศิลปะและเลิกวาดภาพไปในที่สุด งานวิจัยของ Davis (1988) ได้ทำการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางสุนทรียแบบโค้งรูปตัวยู ของ Gardner ซึ่งพบข้อมูลสนับสนุนทฤษฎีว่า การวาดภาพของเด็กจะปรากฏให้เห็นในลักษณะโค้งรูปตัวยู (U) เด็กในช่วงอายุ 5ปีนั้นในการวาดภาพจะอยู่บนช่วงสูงสุดของโค้งรูปตัวยู (U) และจะเริ่มลดต่ำลงตามโค้งรูปตัวยู (U) ในช่วงเด็กตอนกลาง (อายุประมาณ 8-10ปี) จะลงมาอยู่ที่ส่วนต่ำที่สุดในโค้งรูปตัวยู (U) หากเด็กไม่ได้รับการพัฒนาศิลปะอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาดังกล่าว อาจส่งผลให้การพัฒนาการของเด็กเป็นรูปตัวแอล (L) ซึ่งจะทำให้ยากต่อการพัฒนาการความสามารถในระดับต่อไป สอดคล้องกับ Chapman (1978;186-187) กล่าวถึง

เด็กในช่วงก่อนวัยรุ่น ที่มีภาวะประสบปัญหาเกี่ยวกับทักษะทางด้านศิลปะว่า เด็กในช่วงดังกล่าวอยู่ในช่วงระยะวิกฤติแห่งความเชื่อมั่น (Crisis of confidence) ในช่วงนี้เป็นช่วงวัยประถมศึกษาตอนปลาย จะมีพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น เด็กจะแสดงออกมาในลักษณะที่เด็กจะทำงานใหม่ครั้งแล้วครั้งเล่า เก็บงานที่ไม่สำเร็จ หรือไม่ก็ทำการลอกเลียนแบบเพื่อขดเซย “ภาวะแห่งการสูญเสียความมั่นใจ” (Lose of confidence) และเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเด็กกลุ่มเดียวกัน ปัญหาดังกล่าวจะทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ภายในกับงานศิลปะน้อยลงไปด้วย (Feldman, 1970; Chapman, 1978 cited in Moody, 1992; เอกรัฐ งามจินดาสกุล)

ในปัจจุบันศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นรายวิชาที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าวิชาอื่นๆ การเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการฝึกความคิด ให้สัมพันธ์กับมือ และความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาในการทำงาน หัดมีความเป็นระเบียบ มีสุนทรียะในการรับรู้เมื่อพบเห็นสิ่งต่างๆ สามารถสร้างสรรค์งานต่างๆด้วยตนเอง ทำให้มีความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจ เข้าใจศิลปวัฒนธรรมของโลกทำให้เกิดความรักและหวงแหนศิลปกรรมของชาติ ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ กิจกรรมทางศิลปะมีหลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมวาดภาพ การต่อเติมภาพ การใช้สี การสร้างภาพ การใช้สื่อวัสดุหลายๆชนิดปนกัน การพิมพ์ภาพ ซึ่งครูผู้สอนศิลปะจะเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทั้งทางด้านความคิด จินตนาการ และด้านทักษะฝีมือของเพื่อการเจริญงอกงามของเด็กในอนาคต(เกสร ธิตะจारी, 2543) สอดคล้องกับ เลิศ อานันท์นะ (2535) ที่กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาศิลปะให้แก่เด็กอย่างมีกระบวนการ ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกตามความสนใจ การรับรู้และความสามารถของแต่ละบุคคลอันก่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ผลงานต่างๆ และผลที่เป็นนามธรรม ได้แก่ พัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกาย สุนทรียภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และการรับรู้ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ มีประสบการณ์ทางศิลปะ แต่การเรียนการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษานั้น ยังไม่ได้ตอบสนองจุดมุ่งหมายเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการแสดงออกทางความคิด จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กมากนัก และจากการศึกษาวิจัยที่ทำการศึกษาลงปัญหาในการเรียนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาพบว่า การเรียนการสอนศิลปศึกษายังประสบปัญหาอยู่อีกมาก โดยเฉพาะด้านการสอนของครู ยังคงใช้รูปแบบเดิมที่เคยปฏิบัติมาหรือสอนตามประสบการณ์ของครูผู้สอน ไม่ได้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ได้ส่งเสริมการแสดงออกทางด้านกระบวนการคิดและความคิดสร้างสรรค์ บางครั้งก็เน้นทักษะฝีมือมากเกินไป และยังพบอีกว่ากิจกรรมศิลปะในระดับประถมศึกษาที่ครูจัดกิจกรรมยังซ้ำซาก ครูขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมที่โอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมจินตนาการไม่

มากเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เมื่อนักเรียนพบปัญหาในการปฏิบัติงานศิลปะนักเรียนก็มักจะมีการแก้ไขปัญหาในแนวทางเดิมๆ ซึ่งบางปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในแนวทางแบบเดิมๆ เมื่อผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ก็จะรู้สึกว่าการศิลปะเป็นเรื่องยาก (นภดล สายทองยนต์, 2536)

สภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเทคนิควิธีการสอนของครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพราะจะส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียนนั้นมีความสำคัญมากในสภาพการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทุกๆด้าน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนจึงเป็นหัวใจที่สำคัญของการศึกษา เพราะช่วยให้คนมีประสิทธิภาพ เป็นจุดเริ่มต้นให้คนเราแสดงออกในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ (ปราโมทย์ จันทรเรือง, 2536) แนวคิดซินเนคติกส์ (Synectics) เป็นวิธีการสอนที่มีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษา เนื่องจากเป็นเทคนิคหนึ่งในการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ และรูปแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แตกต่างจากแนวความคิดแบบเดิมๆ คิดในมุมมองที่แปลกออกไป และใหม่ต่อปัญหาเดิม หลีกเลี่ยงการแก้ปัญหาตามความเคยชิน โดยอาศัยการเปรียบเทียบหรืออุปมา มาใช้ในการสร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ กอร์ดอน (Gordon, 1972)

ซินเนคติกส์ เป็นทฤษฎีที่สามารถสร้างสรรค์ และเสนอแนวการทำงานที่ไร้ความคิดในการทำงานศิลปะ และการออกแบบ ซึ่งวิธีการซินเนคติกส์ส่งเสริมการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยช่วยเสริมความคิดและการกระทำเชิงสร้างสรรค์ (ปิยะชาติ แสงอรุณ, 2545) กอร์ดอน (Gordon, 1972) กล่าวว่า ซินเนคติกส์เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผู้เรียน โดยใช้การเปรียบเทียบมาให้นักเรียนได้พิจารณาอย่างละเอียดและเป็นระบบ เมื่อถึงจุดหนึ่ง ผู้เรียนจะสามารถเสนองานของเขาในมิติใหม่ที่แตกต่างกันออกไปจากกรอบแนวคิดเดิมๆ สอดคล้องกับ บาร์บารา แอน เฮวิลลิน (Barbara Anne Heavillan, 1982) กล่าวว่าซินเนคติกส์เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด สามารถทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ได้ โดยอาศัยการเปรียบเทียบหรืออุปมา ในสิ่งที่ขัดแย้งหรือไม่คุ้นเคยมาก่อนทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์สร้างผลงานแนวใหม่ หรือเป็นตัวของตัวเองซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม นิรัช สุดสังข์ (2542) ได้ทำการทดลองการใช้กิจกรรมซินเนคติกส์ในบทเรียนมัลติมีเดีย 4 วิธีการในนักศึกษา ระดับปริญญาตรี พบว่ากิจกรรมซินเนคติกส์มีความสัมพันธ์กับความคิด สร้างสรรค์ในเชิงบวก สอดคล้องกับกรรณก ฐูประสม (2537) ได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรม ซินเนคติกส์ที่มีต่อ

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดแคล่วคล่อง ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัย ผลการทดลองพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมจินเนติกส์มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้านสูงขึ้น การใช้แนวทางจินเนติกส์ในการจัดกิจกรรมศิลปะจึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนศิลปะที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกของผู้เรียน โดยเฉพาะการทดลองใช้กับการเรียนการสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งจัดอยู่ในช่วงอายุ 10 -11ปีและเป็นช่วงรอยต่อระหว่างการพัฒนาจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ จะได้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทางศิลปศึกษา ที่มุ่งเน้นให้เด็กมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมจินตนาการ และการแก้ปัญหา

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคจินเนติกส์แบบจินตนาการ ที่มีแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ปลอดภัยจินตนาการของผู้เรียน ให้มีความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในกิจกรรมวาดภาพระบายสีกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีจินเนติกส์แบบจินตนาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปศึกษา ของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนำไปในการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีจินเนติกส์แบบจินตนาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปศึกษา ของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากที่เรียนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีจินเนติกส์ ของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเด็กอายุ10-11ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมศึกษา จำนวน23

คนประกอบด้วยนักเรียนชายจำนวน 9 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 14 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีชินเนคติกส์แบบจินตนาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนศิลปะด้วยวิธีชินเนคติกส์

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสีของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. ระยะเวลาในการทดลองประมาณ 6 สัปดาห์ ในการทดลองแต่ละครั้งใช้ระยะเวลาประมาณ 50 นาที

คำจำกัดความในการวิจัย

1. ศิลปะ หมายถึง กิจกรรมศิลปะที่จัดให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 5 อาทิเช่น การวาดภาพระบายสี การประดิษฐ์ การปั้น เป็นต้น

2. วิชาศิลปะศึกษา หมายถึง วิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ

3. แผนการสอนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีชินเนคติกส์ หมายถึง แผนการสอนวาดภาพระบายสีที่นำวิธีชินเนคติกส์มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน โดยแผนการสอนประกอบด้วยแผนการสอนเรื่อง 1. สนุกกับลายเส้น 2. รูปร่างรูปทรง 3. เงาอะไรเอ่ย 4. สีเส้นหลากหลาย 5. มาจัดวางภาพให้มีเอกภาพกัน 6. ความสมดุลย์

4. วิธีชินเนคติกส์ หมายถึง วิธีการสอนชินเนคติกส์แบบจินตนาการ โดยการเรียนรู้จากการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้อุปมาอุปไมยเชิงจินตนาการในการคิดสร้างสรรค์ผลงานวาดภาพระบายสี

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการสอนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีชินเนคติกส์ ซึ่งประเมินผลจากแบบประเมินผล 3 ชุด ประกอบด้วย

5.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.2 ด้านแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้

5.3 แบบประเมินผลงานวาดภาพระบายสี

6. การสอนวาดภาพพระบายสีด้วยวิธีชินเนคติกส์ หมายถึง กิจกรรมวาดภาพระบายสีที่นำวิธีชินเนคติกส์แบบจินตนาการ มาประยุกต์ใช้ในเรียนรู้ และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1.ครูนำเข้าสู่บทเรียน 2.อธิบายเนื้อหาของบทเรียน 3. กำหนดกิจกรรม (การกำหนดปัญหา) 4.ขั้นปรับความคิดทำความเข้าใจปัญหา 5.ขั้นสร้างมุมมองความคิดใหม่จากความคุ้นเคยที่เข้าใจ 6.การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยแนวคิดชินเนคติกส์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงผลการสอนศิลปะด้วยวิธีชินเนคติกส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ครูผู้สอนสามารถนำกระบวนการเรียนการสอน ไปพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระดับอื่นๆ
3. ข้อมูลที่ได้รับ จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการกิจกรรมศิลปะเพื่อเป็นประสบการณ์ที่หลากหลายสำหรับการเรียนการสอนศิลปะต่อไป
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ในการนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนเรียนในอนาคตต่อไป